

ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 26

«ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΕΞΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ»

Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα - Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Τα κείμενα της ενότητας βασίζονται στη διεθνή βιβλιογραφία και έχουν διαμορφωθεί με αναφορά στο έργο του *Christos I. Negkakis*, Professor of Accounting και μέλους του Board of Directors του University of Macedonia, αποτελώντας επιστημονική βάση για την κατανόηση και εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IAS) και των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS).

ΣΚΟΠΟΣ

Η καθιέρωση αρχών για:

- την διάκριση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων
- τον συμψηφισμό των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων όταν σχετίζονται
- και για την κατάταξη των χρηματοοικονομικών μέσων από την προοπτική του εκδότη, ως χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικούς τίτλους
- και την κατάταξη των σχετικών τόκων, μερισμάτων, ζημιών και κερδών

Οι αρχές του Δ.Λ.Π. 32 συμπληρώνουν τις αρχές για την αναγνώριση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του Δ.Λ.Π. 39 και για την γνωστοποίηση πληροφοριών σχετικά με αυτά στο Δ.Π.Χ.Α. 7.

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από: εκείνες τις συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες που αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. 27, 28, 31

Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, το Δ.Λ.Π. 27, το Δ.Λ.Π. 28 ή το Δ.Λ.Π. 31 επιτρέπουν σε μια οικονομική οντότητα να αντιμετωπίζει λογιστικά μια συμμετοχή σε θυγατρική, συγγενή εταιρεία ή σε κοινοπραξία βάσει του Δ.Λ.Π. 39.

Δικαιώματα και δεσμεύσεις εργοδοτών σύμφωνα με προγράμματα παροχών σε εργαζομένους στα οποία εφαρμόζεται το Δ.Λ.Π. 19

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από: αντιπαροχή σε μια συνένωση επιχειρήσεων (Δ.Π.Χ.Α. 3)

Η εξαίρεση αυτή αφορά μόνον τον αποκτώντα ασφαλιστήρια συμβόλαια όπως ορίζονται στο Δ.Π.Χ.Α. 4 χρηματοοικονομικά μέσα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 4 λόγω του στοιχείου της προαιρετικής συμμετοχής χρηματοοικονομικά μέσα, συμβάσεις και δεσμεύσεις σύμφωνα με συναλλαγές πληρωμής που βασίζονται στην αξία των μετοχών στις οποίες εφαρμόζεται το Δ.Π.Χ.Α. 2

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται στις συμβάσεις αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων που μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων, σαν να ήταν τα συμβόλαια χρηματοοικονομικά μέσα.

(π.χ. ένα συμβόλαιο μελλοντικής εκπλήρωσης εμπορευμάτων που διαπραγματεύεται σε δημόσια αγορά και που μπορεί άμεσα να αγοραστεί και να πωληθεί τοις μετρητοίς)

Εξαιρούνται συμβάσεις που συνάφθηκαν και συνεχίζουν να κατέχονται και αφορούν παραλαβή ή παράδοση μη χρηματοοικονομικού στοιχείου δεδομένων των αναμενόμενων απαιτήσεων της οικονομικής οντότητας για την αγορά, πώληση ή χρήση.

ΟΡΙΣΜΟΙ

✓ Χρηματοοικονομικό μέσο: Κάθε σύμβαση που δημιουργεί ταυτόχρονα ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο για μια επιχείρηση και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση ή έναν συμμετοχικό τίτλο για μια άλλη.

✓ Χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού: Περιουσιακό στοιχείο που αφορά:

ταμιακά διαθέσιμα

συμβατικό δικαίωμα λήψης μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου από άλλη επιχείρηση

συμβατικό δικαίωμα ανταλλαγής χρηματοπιστωτικών μέσων με άλλη επιχείρηση, με όρους δυνητικά ευνοϊκούς

συμμετοχικό τίτλο άλλης επιχείρησης

σύμβαση που δύναται ή πρόκειται να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας και είναι:

μη παράγωγο για το οποίο η οικονομική οντότητα υποχρεούται ή μπορεί να υποχρεούται να λάβει μεταβλητή ποσότητα ιδίων συμμετοχικών

τίτλων της οικονομικής οντότητας ή παράγωγο που δύναται ή πρόκειται να διακανονιστεί εκτός από την ανταλλαγή συγκεκριμένου ποσού

μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου με συγκεκριμένη ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας.

Για τον σκοπό αυτόν στους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας δεν συμπεριλαμβάνονται μέσα τα οποία είναι κάθε αυτά συμβόλαια για τη μελλοντική παραλαβή ή παράδοση ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας.

ΟΡΙΣΜΟΙ

✓ Χρηματοοικονομικό στοιχείο παθητικού: Συμβατική δέσμευση για: παράδοση μετρητών ή χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού σε άλλη επιχείρηση ανταλλαγή χρηματοπιστωτικών μέσων με άλλη επιχείρηση, με όρους πιθανά δυσμενείς σύμβαση που δύναται ή πρόκειται να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας και είναι:

μη παράγωγο για το οποίο η οικονομική οντότητα υποχρεούται ή μπορεί να υποχρεούται να παραδώσει μεταβλητή ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας ή παράγωγο που δύναται ή πρόκειται να διακανονιστεί εκτός από την ανταλλαγή συγκεκριμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου με συγκεκριμένη ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας

Για τον σκοπό αυτόν στους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας δεν συμπεριλαμβάνονται μέσα τα οποία είναι κάθε αυτά συμβόλαια για τη μελλοντική παραλαβή ή παράδοση ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας.

ΟΡΙΣΜΟΙ

- ✓ Συμμετοχικός τίτλος: Κάθε σύμβαση που αποδεικνύει ένα δικαίωμα στο υπόλοιπο που απομένει, εάν, από τα περιουσιακά στοιχεία μιας οικονομικής οντότητας, αφαιρεθούν οι υποχρεώσεις της.
- ✓ Εύλογη αξία: Το ποσό με το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή μια υποχρέωση να διακανονισθεί μεταξύ δύο μερών που ενεργούν με τη θέλησή τους και με πλήρη γνώση των συνθηκών της αγοράς, στα πλαίσια μιας συναλλαγής που διεξάγεται σε καθαρά εμπορική βάση.
- ✓ Παράγωγο: Χρηματοπιστωτικό μέσο του οποίου:
η αξία αλλάζει σε αντιστοιχία με τη μεταβολή μιας συγκεκριμένης μεταβλητής (τιμή αξιόγραφου, συγκεκριμένο επιτόκιο, συναλλαγματική ισοτιμία, τιμή εμπορεύματος κ.λπ.) δεν απαιτεί καθόλου ή απαιτεί ελάχιστη αρχική επένδυση διακανονίζεται σε μία μελλοντική ημερομηνία

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ο εκδότης ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατατάσσει το μέσο ή τα επιμέρους στοιχεία του, κατά την αρχική αναγνώριση, ως χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, ως συμμετοχικό τίτλο σύμφωνα με την ουσία της σχετικής συμβάσεως και τους ορισμούς της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και του συμμετοχικού τίτλου.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΑΠΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟ ΤΙΤΛΟ

Καίριο στοιχείο για τη διάκριση είναι η ύπαρξη συμβατικής δέσμευσης της οικονομικής οντότητας που εκδίδει το χρηματοοικονομικό μέσο (του εκδότη) να παραδώσει στον άλλον συμβαλλόμενο (τον κάτοχο) μετρητά ή άλλο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή να ανταλλάξει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις με όρους που είναι δυνητικά δυσμενείς για τον εκδότη.

Όταν υπάρχει υποχρέωση - δέσμευση μιλάμε για χρηματοοικονομική υποχρέωση.

Αν και ο κάτοχος ενός συμμετοχικού τίτλου μπορεί να δικαιούται κατ' αναλογία μερίδιο μερισμάτων ή άλλων διανομών των ιδίων κεφαλαίων, ο εκδότης δεν έχει συμβατική δέσμευση να προβεί σε τέτοιου είδους διανομές, καθώς δε μπορεί να απαιτηθεί από αυτόν να παραδώσει μετρητά ή άλλο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο σε άλλον συμβαλλόμενο.

Συνεπώς εάν δεν υπάρχει υποχρέωση, παρά το γεγονός ότι έχει την ευχέρεια να το κάνει, μιλάμε για συμμετοχικό τίτλο.

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ΑΠΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟ ΤΙΤΛΟ

Μερικά χρηματοοικονομικά μέσα λαμβάνουν τη νομική μορφή συμμετοχικού τίτλου ενώ στην ουσία είναι υποχρεώσεις.

Π.χ. μία προνομιούχος μετοχή που παρέχει στον κάτοχό της το δικαίωμα να απαιτήσει από τον εκδότη την εξόφλησή της σε συγκεκριμένη ημερομηνία με συγκεκριμένο ή προσδιοριστέο ποσό, είναι χρηματοοικονομική υποχρέωση παρά το γεγονός ότι έχει τον τύπο συμμετοχικού τίτλου.

Άρα, κατάταξη σύμφωνα με την ουσία και όχι τη νομική του μορφή.

ΜΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ Ή ΑΛΛΟΥ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ

Μια δέσμευση ανταποκρίνεται στην αποστολή χρηματικού νόμισμα ή πιστοχρέωσης στην περίπτωση που η οικονομική οντότητα δεν έχει άνευ όρων δικαίωμα να αποφύγει την παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού μέσου για τον διακανονισμό μιας συμβατικής δέσμευσης.

Παράδειγμα

Ο περιορισμός της οικονομικής οντότητας στην εκπλήρωση μιας συμβατικής δέσμευσης, όπως η έλλειψη πρόσβασης σε ξένο νόμισμα ή η ανάγκη να ληφθεί έγκριση της πληρωμής από μια εποπτική αρχή, δεν αναιρεί τη συμβατική δέσμευση της οικονομικής οντότητας ή το συμβατικό δικαίωμα του κατόχου, που πηγάζει από το χρηματοοικονομικό μέσο.

ΜΗ ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ Ή ΑΛΛΟΥ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ

Ένα χρηματοοικονομικό μέσο που δίνει στο δότη το δικαίωμα συμβατικής δέσμευσης για την παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου, μπορεί να την επιβάλει έμμεσα, μέσω των όρων και προϋποθέσεων της.

Παράδειγμα

Ένα χρηματοοικονομικό μέσο είναι χρηματοοικονομική υποχρέωση εάν προβλέπει ότι κατά το διακανονισμό η οικονομική οντότητα θα παραδώσει μετρητά ή ίδιες μετοχές της αλλά η αξία των ιδίων μετοχών είναι πολύ μεγαλύτερη (υπερβαίνει σε σημαντικό βαθμό την αξία των μετρητών) και στην πράξη θα δοθούν μετρητά.

ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΙΔΙΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΝΤΟΤΗΤΑΣ

Μια σύμβαση δεν είναι συμμετοχικός τίτλος εάν η οντότητα μπορεί να καταλήξει στην παράδοση ή παραλαβή ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας. Η οικονομική οντότητα μπορεί να έχει συμβατικό δικαίωμα ή δέσμευση λήψης ή παράδοσης ιδίων μετοχών της, ο αριθμός τους όμως είναι κυμαινόμενος, επειδή στην ουσία το αντάλλαγμα βασίζεται σε άλλη μεταβλητή εκτός της τιμής της μετοχής (π.χ. ένα επιτόκιο, μια τιμή αγαθού ή μια τιμή χρηματοοικονομικού μέσου).

ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΙΔΙΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΝΤΟΤΗΤΑΣ

Η σύμβαση για την παράδοση συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας των οποίων ισούται με 100 ουγκιές χρυσό, είναι χρηματοοικονομική υποχρέωση της οικονομικής οντότητας έστω και αν η οικονομική οντότητα πρέπει ή μπορεί να τη διακανονίσει με την παράδοση ιδίων συμμετοχικών τίτλων της. Δεν είναι συμμετοχικός τίτλος επειδή η οικονομική οντότητα χρησιμοποιεί μεταβλητό αριθμό ιδίων συμμετοχικών τίτλων ως μέσο διακανονισμού της σύμβασης. Η σύμβαση δεν αποδεικνύει υπολειμματικό δικαίωμα επί των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής οντότητας, μετά την αφαίρεση όλων των υποχρεώσεών της.

ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΙΔΙΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΝΤΟΤΗΤΑΣ

Σύμβαση που θα διακανονιστεί μόνο από την οικονομική οντότητα με τη λήψη ή την παράδοση συγκεκριμένης ποσότητας ιδίων συμμετοχικών τίτλων έναντι συγκεκριμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου είναι συμμετοχικός τίτλος.

Παράδειγμα

Ένα εκδοθέν δικαίωμα προαίρεσης αγοράς μετοχών που παρέχει στον αντισυμβαλλόμενο το δικαίωμα να αγοράσει έναν συγκεκριμένο αριθμό των μετοχών της οικονομικής οντότητας έναντι συγκεκριμένης τιμής ή έναντι ενός δηλωμένου συγκεκριμένου κεφαλαίου ενός ομολόγου, είναι συμμετοχικός τίτλος.

ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΙΔΙΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΝΤΟΤΗΤΑΣ

Μια σύμβαση που περιέχει την δέσμευση της οικονομικής οντότητας να αγοράσει ίδιους συμμετοχικούς τίτλους έναντι μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου δημιουργεί χρηματοοικονομική δέσμευση για την παρούσα αξία της τιμής εξόφλησης.

Παράδειγμα

Η δέσμευση της οικονομικής οντότητας σύμφωνα με προθεσμιακό συμβόλαιο να αγοράσει έναντι μετρητών ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της. Όταν η χρηματοοικονομική υποχρέωση αναγνωρίζεται αρχικά με βάση το Δ.Λ.Π. 39, η εύλογη αξία της (η παρούσα αξία του ποσού της εξόφλησης) ανακατατάσσεται από τα ίδια κεφάλαια.

Η χρηματοοικονομική υποχρέωση επιμετράται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39.

Αν το συμβόλαιο λήξει χωρίς να γίνει παράδοση, η λογιστική αξία της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης ανακατατάσσεται στα ίδια κεφάλαια. Η συμβατική δέσμευση αγοράς ιδίων τίτλων δημιουργεί χρηματοοικονομική υποχρέωση για την παρούσα αξία του ποσού της εξόφλησης έστω και αν η δέσμευση αγοράς εξαρτάται από την άσκηση του δικαιώματος εξόφλησης από τον αντισυμβαλλόμενο.

ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΙΔΙΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥΣ ΤΙΤΛΟΥΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΝΤΟΤΗΤΑΣ

Σύμβαση που θα διακανονιστεί από την οικονομική οντότητα που λαμβάνει ή παραδίδει συγκεκριμένο αριθμό ιδίων συμμετοχικών τίτλων έναντι μεταβλητού ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου είναι χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση.

Παράδειγμα

Μια σύμβαση που ορίζει ότι η οικονομική οντότητα θα παραδώσει 100 ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της έναντι ενός ποσού μετρητών που υπολογίζεται ώστε να ισούται με την αξία 100 ουγκιών χρυσού.

ΟΡΟΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟΥ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Μια σύμβαση μπορεί να ορίζει την υποχρέωση για την παράδοση μετρητών ή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, αν συμβεί ή δεν συμβεί κάτι αβέβαιο, που δεν ελέγχεται από κανέναν από τους συμβαλλόμενους. Η σύμβαση είναι χρηματοοικονομική υποχρέωση, εκτός αν δεν είναι γνήσια η σύμβαση ή ο εκδότης έχει το δικαίωμα να τη διακανονίσει, μόνο σε περίπτωση εκκαθάρισης της εκδότριας εταιρίας.

ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Αν ένα παράγωγο δίνει εναλλακτικά το δικαίωμα διακανονισμού με μετρητά ή με μετοχές, είναι κατ' αρχήν χρηματοοικονομική υποχρέωση ή χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, εκτός αν τελικά, σε κάθε περίπτωση, θα καταλήξει στη μεταβίβαση μετοχών.

Παράδειγμα

Παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο με επιλογή του τρόπου διακανονισμού, το οποίο αποτελεί χρηματοοικονομική υποχρέωση είναι το μετοχικό δικαίωμα προαίρεσης όπου ο εκδότης μπορεί να διακανονήσει συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή ανταλλάσσοντας ίδιες μετοχές του έναντι μετρητών.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ

Ο εκδότης ενός μη παράγωγου χρηματοοικονομικού μέσου αξιολογεί τους όρους του χρηματοοικονομικού μέσου ώστε να προσδιοριστεί αν περιέχει στοιχείο υποχρέωσης και στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων. Τέτοιου είδους μέσα ονομάζονται σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα. Η οικονομική οντότητα αναγνωρίζει διακεκριμένα στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης τα μέρη που συγκροτούν ένα χρηματοοικονομικό μέσο, το οποίο δημιουργεί χρηματοοικονομική υποχρέωση της οικονομικής οντότητας και παρέχει ένα δικαίωμα προαίρεσης στον κάτοχο του μέσου να το μετατρέψει σε συμμετοχικό τίτλο της οικονομικής οντότητας.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ

Ένα ομόλογο ή συναφές μέσο, μετατρέψιμο από τον κάτοχο σε συγκεκριμένο αριθμό κοινών μετοχών της οικονομικής οντότητας, αποτελεί ένα σύνθετο χρηματοοικονομικό μέσο και αποτελείται από μια χρηματοοικονομική υποχρέωση παράδοσης μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και έναν συμμετοχικό τίτλο - ένα δικαίωμα προαίρεσης αγοράς που παρέχει στον κάτοχο τη δυνατότητα, για μια καθορισμένη χρονική περίοδο, να μετατρέψει τον τίτλο σε κοινές μετοχές της οικονομικής οντότητας. Η λογιστικοποίηση ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου (π.χ. ομόλογο μετατρέψιμο), δεν αλλάζει πριν λήξει η περίοδος του δικαιώματος, π.χ. επειδή η μετοχή ανέβηκε και θεωρείται σίγουρο ότι οι ομολογιούχοι θα ασκήσουν το δικαίωμα της μετατροπής.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η επιχείρηση «ΖΗΤΑ» Α.Ε. εξέδωσε την 1.1.2013 ένα μετατρέψιμο ομολογιακό δάνειο αξίας 1.000.000 €, με τετραετή διάρκεια, το οποίο χωρίζεται σε 5.000 μετατρέψιμες ομολογίες, που κάθε μία έχει ονομαστική αξία 200 €. Κάθε ομολογία μπορεί να μετατραπεί οποτεδήποτε μέχρι τη λήξη σε 75 κοινές μετοχές. Το επιτόκιο ανέρχεται σε 4%, ενώ οι τόκοι της κάθε ομολογίας αποδίδονται στο τέλος κάθε έτους. Αντίστοιχα το επιτόκιο στην αγορά για όμοιο δάνειο, χωρίς δικαίωμα μετατροπής, ανέρχεται σε 6%, ενώ η ονομαστική αξία μίας κοινής μετοχής είναι 2 €. Ζητείται: Ποιος είναι ο απαιτούμενος λογιστικός χειρισμός από πλευράς της εταιρίας «ΖΗΤΑ»; Να γίνουν οι σχετικές λογιστικές εγγραφές υποθέτοντας ότι όλες οι ομολογίες μετατρέπονται σε κοινές μετοχές.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η επιχείρηση «ΖΗΤΑ» Α.Ε. εξέδωσε την 1.1.2013 ένα μετατρέψιμο ομολογιακό δάνειο αξίας 1.000.000 €, με τετραετή διάρκεια, το οποίο χωρίζεται σε 5.000 μετατρέψιμες ομολογίες, που κάθε μία έχει ονομαστική αξία 200 €. Κάθε ομολογία μπορεί να μετατραπεί οποτεδήποτε μέχρι τη λήξη σε 75 κοινές μετοχές. Το επιτόκιο ανέρχεται σε 4%, ενώ οι τόκοι της κάθε ομολογίας αποδίδονται στο τέλος κάθε έτους. Αντίστοιχα το επιτόκιο στην αγορά για όμοιο δάνειο, χωρίς δικαίωμα μετατροπής, ανέρχεται σε 6%, ενώ η ονομαστική αξία μίας κοινής μετοχής είναι 2 €. Ζητείται: Ποιος είναι ο απαιτούμενος λογιστικός χειρισμός από πλευράς της εταιρίας «ΖΗΤΑ»; Να γίνουν οι σχετικές λογιστικές εγγραφές υποθέτοντας ότι όλες οι ομολογίες μετατρέπονται σε κοινές μετοχές.

ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η «ΖΗΤΑ» κατά την έκδοση του ομολογιακού δανείου θα εισπράξει
1.000.000 € = εύλογη αξία του σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου.

1.000.000 X 4% = 40.000 ο τόκος που αποδίδεται ετησίως.

Παρούσα αξία των ταμιακών εκροών = εύλογη αξία της υποχρέωσης

$$\begin{aligned} & 40.000/1,06 + 40.000/(1,06)^2 + 40.000/(1,06)^3 + 40.000/(1,06)^4 + \\ & 1.000.000/(1,06)^4 = 37.735,85 + 35.599,86 + 33.584,77 + 31.683,75 \\ & + 792.093,66 = 930.697,89 \end{aligned}$$

Αντίστοιχα ο συμμετοχικός τίτλος θα αναγνωριστεί με το ποσό των
1.000.000 - 930.697,89 = 69.302,11 €

ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Την 1.1.13 κατά την έκδοση του ομολογιακού δανείου, θα γίνει διαχωρισμός σε υποχρέωση και ίδια κεφάλαια και η αντίστοιχη λογιστική εγγραφή έχει ως εξής:

Διαθέσιμα	1.000.000
Ομολογιακό δάνειο (υποχρέωση)	930.697,89
Συμμετοχικοί τίτλοι ομολ.δανείου (ίδια κεφάλαια)	69.302,11

Κατά την 31.12 του 2013, 2014, 2015 και 2016:

Χρεωστικοί τόκοι(αποτελέσματα)40.000

Διαθέσιμα	40.000
-----------	--------

Την 31.12.2016, εφόσον ασκείται το δικαίωμα μετατροπής, πραγματοποιείται αύξηση μετοχικού κεφαλαίου με την έκδοση 750.000 νέων κοινών μετοχών

ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ομολογιακό δάνειο (υποχρέωση)	930.697,89
Συμμετοχικοί τίτλοι ομολ.δανείου (ίδια κεφάλαια)	69.302,11
Μετοχικό κεφάλαιο*	750.000
Διαφορά υπέρ το άρτιο	250.000

*Το μετοχικό κεφάλαιο υπολογίζεται ως εξής:

$$75 \times 5.000 \times 2 = 750.000$$

ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

- Σε περίπτωση επανάκτησης των ίδιων συμμετοχικών τίτλων, οι ίδιες αυτές μετοχές εμφανίζονται αφαιρετικά από τα Ίδια Κεφάλαια.
- Κατά την αγορά, πώληση ή την ακύρωση τέτοιων μετοχών (ιδίων συμμετοχικών τίτλων), δεν αναγνωρίζεται κανένα κέρδος ή ζημιά στα αποτελέσματα, αλλά το αντίστοιχο τίμημα που καταβάλλεται ή λαμβάνεται θα αναγνωρίζεται απευθείας σε λογαριασμούς των ιδίων κεφαλαίων.

ΤΟΚΟΙ, ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΖΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΗ

- Τόκοι, μερίσματα, κέρδη και ζημίες που αφορούν ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή ένα συνθετικό μέρος του το οποίο χαρακτηρίζεται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, αναγνωρίζονται ως έσοδα ή έξοδα στα αποτελέσματα.
- Οι διανομές προς τους κατόχους ενός συμμετοχικού τίτλου χρεώνονται από την οικονομική οντότητα απευθείας στα ίδια κεφάλαια, καθαρά από κάθε σχετικό όφελος φόρου εισοδήματος.

ΤΟΚΟΙ, ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΖΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΗ

- Η κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού μέσου ως χρηματοοικονομικής υποχρέωσης ή ως συμμετοχικού τίτλου προσδιορίζει αν οι τόκοι, τα μερίσματα, οι ζημίες και τα κέρδη που αφορούν το μέσο αυτό, αναγνωρίζονται ως έσοδα ή έξοδα στα αποτελέσματα
- **Παράδειγμα**
 - ✓ η διανομή μερίσματος, για μετοχές που αναγνωρίζονται εξ ολοκλήρου στις υποχρεώσεις, αναγνωρίζεται ως έξοδο με τον ίδιο τρόπο, όπως οι τόκοι ενός ομολόγου
 - ✓ κέρδη και ζημίες που σχετίζονται με εξοφλήσεις ή αναχρηματοδοτήσεις χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα
 - ✓ οι εξοφλήσεις και αναχρηματοδοτήσεις των συμμετοχικών τίτλων αναγνωρίζονται ως μεταβολές στα ίδια κεφάλαια

ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ

- Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και μία χρηματοοικονομική υποχρέωση συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό εμφανίζεται στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης μόνο :
 - ✓ Με την ύπαρξη ισχυρού νομικού δικαιώματος συμψηφισμού
 - ✓ Με την πρόθεση της επιχείρησης για διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου ή για είσπραξη του ποσού της απαίτησης εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση
- Η ύπαρξη του νομικού δικαιώματος δεν δικαιολογεί από μόνο του το συμψηφισμό, ούτε η πρόθεση ενός ή και των δύο μερών να προβούν σε συμψηφισμό χωρίς να υπάρχει νόμιμο δικαίωμα

ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ

➤ Αποφεύγεται εάν:

- ✓ χρησιμοποιούνται πολλά και διαφορετικά χρηματοοικονομικά μέσα για
 - αποτίμηση των χαρακτηριστικών ενός απλού χρηματοοικονομικού μέσου
- ✓ δεν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού
- ✓ τα χρηματοοικονομικά μέσα είναι σύνθετα
 - ✓ τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού προκύπτουν από χρηματοοικονομικά μέσα, που αν και έχουν την ίδια πρωτογενή έκθεση σε κίνδυνο, εμπλέκουν διαφορετικούς αντισυμβαλλομένους
- ✓ χρηματοοικονομικά ή άλλα περιουσιακά στοιχεία είναι ενεχυριασμένα, ως
 - εγγύηση για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις χωρίς δικαίωμα αναγωγής
- ✓ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τιθέμενα σε παρακαταθήκη από οφειλέτη προς το σκοπό της απαλλαγής από μια δέσμευση, χωρίς αυτά τα περιουσιακά στοιχεία να έχουν γίνει αποδεκτά από τον πιστωτή για διακανονισμό της δέσμευσης
- ✓ υποχρεώσεις που δημιουργούνται, ως αποτέλεσμα ζημιογόνων γεγονότων, οι οποίες αναμένεται να καλυφθούν από τρίτο δυνάμει διεκδίκησης βασιζόμενης σε ασφαλιστήριο συμβόλαιο

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δ.Λ.Π. 32 «Χρηματοοικονομικά Μέσα : Παρουσίαση» Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.B.).
- Νεγκάκης Χ., (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής
 - Αναφοράς Ειδικά Θέματα.
- Νεγκάκης Χ., (2015), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς Θεωρία και Εφαρμογές.
- Ντζανάντος Δημήτριος, (2008), «Τα Δ.Λ.Π. με απλά λόγια και οι
 - διαφορές τους από τα Ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
- Grant Thornton (2009), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Grant Thornton, Αθήνα.
- Mackenzie, B., Coetsee, D., Njikizana, T., Chamboko, R., Colyvas, B and Hanekom, B. (2013) Wiley IFRS 2013: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards, Wiley.